

Renata Ciesielska-Kruczek

Biblioteka Instytutu Neofilologii — Sekcja Angielska. Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie

„Czytelnictwo w dobie informacji cyfrowej. Rozwój, bariery, technologie” VIII Bałtycka Konferencja „Zarządzanie i Organizacja Bibliotek”

Bałtycka Konferencja „Zarządzanie i Organizacja Bibliotek” odbyła się już po raz ósmy, a jej tematem przewodnim było „Czytelnictwo w dobie informacji cyfrowej — rozwój, bariery, technologie”. Obrady miały miejsce w dniach 15-16 maja 2014 r. na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego oraz Politechnice Gdańskiej. Prezentacje i dyskusje toczyły się wokół zagadnień omawiających stan czytelnictwa w kraju i za granicą, programów publicznych i społecznych wspierających czytelnictwo oraz nowych technologii stosowanych w procesie czytania.

Sesję plenarną dotyczącą współczesnych problemów czytelnictwa rozpoczął dr hab. Marek Nahotko swoim wystąpieniem *Wpływ nowych technologii na czytanie naukowe*. Prelegent przedstawił badania, z których wynika, że wprawdzie ilość czytanych artykułów naukowych się podwoiła, jednak czas poświęcony na ich czytanie spadł o 25%. W trakcie rozważań jaki wpływ na sposób czytania tekstów naukowych ma przenoszenie ich do środowiska Internetu, zostało postawione pytanie, czy czytanie online, które jest nieciągłe i fragmentaryczne, jest czytaniem, czy nawigowaniem treści? Zwłaszcza, że autor wykazał znaczące różnice fizyczne, percepcyjne, poznawcze (pamięć wizualna), kulturowe oraz społeczne między czytaniem druku a e-tekstu.

Joanna Kamińska w wystąpieniu *Upowszechnianie czytelnictwa jako temat publikacji fachowych — próba bibliometrycznej analizy zagadnienia* wykazała jakie formy promowania czytelnictwa były podejmowane przez autorów publikacji w piśmiennictwie fachowym. Materiał źródłowy do tej analizy zgromadzono w oparciu o *Bibliografię Bibliografii i Nauki o Książce* za lata 1945-1968 oraz *Pol-*

ską *Bibliografię Bibliologiczną* za lata 1969-2008. Z kolei Beata Żołędowska-Król na podstawie analizy około stu publikacji bazy BABIN za lata 2000-2013 omówiła *Programy promujące rozwój czytelnictwa na świecie*. Przytoczony został niezmiernie ciekawy projekt partnerski Biblioteki Publicznej Filadelfii i Międzynarodowego Lotniska Philadelphia o nazwie „Books on the Fly”. W poczekalni lotniska został stworzony wirtualny oddział biblioteki, który zapewnia turystom możliwość korzystania z jej zasobów.

Zofia Tatarek w prezentacji *Nowe technologie w świecie książki* dokonała przeglądu urządzeń służących do czytania, takich jak czytniki i tablety. Uwzględnione zostały zwłaszcza te, które przeznaczone są dla czytelnika niepełnosprawnego (ZZ Braille Reader posiadający specjalną aplikację do czytania tekstów pisanych alfabetem Braille’a na smartfonie lub Czytاک z wbudowanym synteizatorem mowy Ivona z możliwością czytania różnego rodzaju plików tekstowych).

Celem kolejnej sesji tematycznej „Czytelnictwo dzieci i młodzieży” było zaprezentowanie oraz analiza inicjatyw podejmowanych przez biblioteki na rzecz młodych odbiorców. Biblioteki są placówkami zaspakajającymi nie tylko potrzeby edukacyjne, informacyjne, poznawcze, są również miejscem spędzania wolnego czasu. Agnieszka Łobocka w referacie *Biblioteki publiczne wobec potrzeb młodych odbiorców* omówiła kilka projektów. Dzięki akcji „Na dobry początek” realizowanej przez Miejską Bibliotekę Publiczną we Wrocławiu noworodki w tym mieście otrzymują „wyprawki czytelnicze”. Oprócz zestawu książek dla najmłodszych w starterze znajdują się materiały edukacyjne dla rodziców, a wśród nich lista polecanych książek oraz wskazówki, w jaki sposób, z wykorzystaniem książek, organizować wspólne zabawy z dzieckiem. Dolnośląska Biblioteka Publiczna natomiast wcielając w życie pomysł „Biblioteka — Światoteka” stworzyła miejsce wyjątkowej twórczej aktywności dzieci i młodzieży.

Agnieszka Maroń przybliżyła uczestnikom konferencji włoski projekt promujący głośne czytanie najmłodszym „Urodzeni po to, by czytać”. Co ciekawe, projekt skierowany do dzieci do lat 6, angażuje specjalistów z trzech różnych grup zawodowych: pediatrów, bibliotekarzy oraz badaczy literatury dziecięcej. Program „Nati per leggere” realizowany jest na szczeblu regionalnym oraz krajowym. Przeszkoleni pediatrzy przekazują odpowiednią lekturę małym pacjentom i ich rodzicom w trakcie wizyt w przychodni, niejednokrotnie ucząc opiekunów odpowiedniego, również terapeutycznego wykorzystania książki. Z kolei działalność bibliotekarzy ma szerokie spektrum: od wizyt w szkołach rodzenia, zebraniach w przedszkolach, angażowaniu wolontariuszy ze szkół średnich po współpracę z wydawcami i opracowanie materiałów promocyjnych. W ramach tej inicjatywy ogłaszany jest we Włoszech konkurs dla wydawców, a nagrodzone książki znajdują miejsce w pakiecie polecanych publikacji. Efektem dotychczasowej działalności (liczba podarowanych książek w ciągu roku wynosi ok. 10 000 pozycji) jest wzrost nawyku czytania z 22% do 35%.

Marketing usług bibliotecznych z wykorzystaniem nowoczesnych technologii był tematem przewodnim wystąpienia Magdaleny Cyrklaff *Lipdub jako nowoczesna forma promocji instytucji non-profit (na przykładzie bibliotek)*. Wyjaśniając, lipdub to rodzaj krótkiego wideoklipu, w którym występujące osoby poruszają wargami do odtwarzanej z playbacku piosenki. Przedstawione przykłady lipdubów nakręcone przez pracowników i czytelników polskich oraz zagranicznych bibliotek potwierdzają panującą w ostatnich latach modę na taką właśnie formę promocji czytelnictwa. Inną metodę promocji przybliżyła Maria Bosacka: *Wykorzystanie podcastingu w popularyzowaniu literatury dla dzieci oraz czytelnictwa wśród dzieci na przykładzie Book Talks Quik and Simple Nancy Keane*. Podcast jest formą internetowej publikacji dźwiękowej lub filmowej, najczęściej w postaci regularnych odcinków.

Kolejny blok tematyczny koncentrował się wokół „Programów wspierających rozwój czytelnictwa”. Projekty promujące czytelnictwo wśród różnych grup wiekowych i społecznych wykorzystują bezpośredni kontakt oraz nowoczesne platformy komunikacji. Jest to zarówno działalność zakrojona na szeroką skalę, jak i spontaniczne akcje, których celem jest ukazanie książki jako źródła informacji, inspiracji, rozrywki. Maja Chacińska wystąpiła z referatem *Jak to się robi na Północy — projekty wspierające czytelnictwo książek w krajach skandynawskich na przykładzie Szwecji*. Zwróciła uwagę na dwa czynniki, które mogą mieć wpływ na wysokie czytelnictwo książek w krajach skandynawskich, czyli popularność rodzimej literatury, szczególnie kryminalnej i dziecięcej oraz bogate tradycje czytelnictwa prasy drukowanej. Jedna z ciekawszych akcji wspierających czytelnictwo została zorganizowana przez McDonald’s, która to sieć rozdała w 2011 roku w Szwecji ponad 1 mln książek. Ale nie tylko biblioteki, instytucje kultury prowadzą programy wspierające czytelnictwo. Taką działalnością zajmują się także kawiarnie literackie. Przeglądu polskich kawiarni literackich jako instytucji propagujących czytelnictwo dokonała Monika Curyło: *Czuły Barbarzyńca i inni. Działalność kawiarni literackich jako forma promocji książki*. Kawiarnie literackie funkcjonujące głównie w dużych miastach skupiają się na organizowaniu życia kulturalnego i tworzeniu przestrzeni przyjaznej dla promocji książki. Autorka referatu wymieniając m.in. „Czułego Barbarzyńcę”, „Massolit” i „Cafe Szafe”, „Cafe Fikcję” zwróciła uwagę, że miejsca te stanowią połączenie kawiarni i księgarni, klubu pisarzy i miejsca spotkań osób zainteresowanych książką.

Należy podkreślić, że w trakcie obrad omawianych było wiele zagadnień związanych z tematem przewodnim konferencji od działalności organizacyjnej bibliotek, wspierającej czytelnictwo różnych grup społecznych, po marketing usług bibliotecznych i promocję książki. Przedstawione projekty i programy dowodzą, że istnieje wiele nowych metod dotarcia z książką do czytelników, trzeba tylko wykorzystać ich zainteresowania, pasje i ciekawość poznania.

Informacja o autorze:

mgr Renata Ciesielska-Kruczek — kustosz dyplomowany, pracownik Biblioteki Instytutu Neofilologii — Sekcja Angielska. Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, e-mail: renata.ciesielska-kruczek@libpost.up.krakow.pl, tel. 12 662 69 57.